

- 2009 – Marjana Moškrič: *Stvar*
- 2008 – Andrej Rozman Roza: *Kako je Oskar postal detektiv*
- 2007 – Bina Štampe Žmavc: *Živa hiša*
- 2006 – Janja Vidmar: *Zoo*
- 2005 – Slavko Pregl: *Usodni telefon*
- 2004 – Mate Dolenc: *Leteča ladja*

Tudi letošnji izbor se je opiral na *Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig* Mestne knjižnice Ljubljana, Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo. Prvi izbor je (tako kot vsa leta doslej) pripravila dr. Dragica Haramija, o nominiranih delih oziroma njihovih avtorjih pa je odločala žirija v sestavi Borut Gombač, Klarisa Jovanović, Vinko Möderndorfer, Janja Vidmar in Polonca Kovač kot predsednica žirije.

Žirija je najprej izbrala deset nominiranih avtorjev. To so bili: Mate Dolenc (*Mali princ z otoka*), Nataša Konc Lorenzutti (*Enajstnik*), Andrej Predin (*Mica pri babici*), Slavko Pregl (*O zmaju, ki je želel biti kralj*), Andrej Rozman (*Bober*), Barbara Simoniti (*Močvirniki: zgodbe iz Zelene Dobrave*), Lucija Štepančič (*Anton!*), Bina Štampe Žmavc (*Barka zvezd*), Vladimir P. Štefanec (*Sem punk čarovnica, debela lezbijka in ne maram vampov*) in Dim Zupan (*Tinček in tri zlate ribice*).

Desetnico 2015 je prejel Mate Dolenc za roman *Mali princ z otoka*.

Žirijo je med drugim prepričal živ jezik, obogaten z narečnimi izrazi, kar mu daje pristnost. »Vrednost pa delu dajejo tudi preprosti odgovori starega Siča na otroška vprašanja o zapletenih rečeh: o Bogu, spolnosti, smrti, dvoličnosti. Jasnost odgovora pa vseeno pusti mlademu človeku prostor za določeno skepso, premislek in primerjavo,« piše v obrazložitvi.

Avtor najstniško bralko in bralca v *Malem princu z otoka* prestavi na samotni jadranski otok, kjer se življenje

dogaja, kakor da bi prišlo z drugega planeta. Na njem najdemo poleg domačinov, ribičev in obmejne policije še zagrizeno veganko, češke turiste in malega Sičiča, ki ga njegovi starši zaupajo staremu mornarju Siču, da skrbi zanj do jeseni, ko se bo spet začela šola. Gre za ravno pravišnjo zmes naivnosti, idilike in humorja.

Roman je izšel pri založbi Didakta in je že 2012 prejel znak kakovosti zlata hruška, ki ga od leta 2004 podeljuje Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo (deluje v okviru Mestne knjižnice Ljubljana).

Mate Dolenc je nagrado desetnica prejel že drugič, prvič leta 2004 za roman *Leteča ladja*.

Svečana prireditev z razglasitvijo in podelitvijo nagrade je bila 14. maja na sedežu Društva slovenskih pisateljev v Ljubljani.

PREŠERNOVI NAGRADI ZA ŽIVLJENJSKO DELO 2015

Prešernovo nagrado za življenjsko delo 2015 je prejel pionir slovenskega stripa, akademski kipar **MIKI MUSTER**.

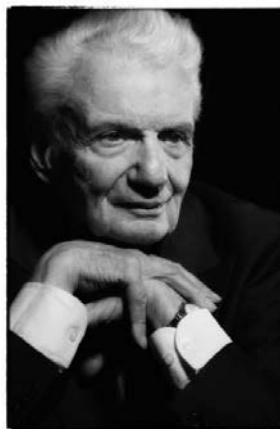

Foto: Tone Stojko

Utemeljitev:

Miki Muster, rojen leta 1925 v Murski Soboti, je po zaslugi več kot štiridesetih zgodb o doživljajih trojice prijateljev, Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika, osrednji in najbolj znan predstavnik slovenskega stripa.

Stripe je risal med letoma 1952 in 1973 za časopisa *Poletove podobe in povesti* ter *Tedenska tribuna*. Glavni junaki stripov – karikaturnistično preoblikovane počlovečene živali – so delno nastali na podlagi domače ikonografije oziroma tradicije. Mustrovi stripi vsebujejo spoj precizne obrisne linije, stilizacijo in realistični perfekcionizem, zanesljivo kompozicijo, pregledno kadriranje, brezhibno animacijo likov, stripovsko dinamiko, scenaristično inventivnost in tekoče dialoge. Vzporedno s stripi je za dnevnik *Slovenski poročevalec* od leta 1954 prispeval slikovno komponento k slikanicam po motivih svetovne in domače literature. Slikanice so risane v stilizirano realističnem slogu, stripi pa v karikaturnistično-humornem slogu.

Miki Muster se je leta 1973 preselil v München in se posvetil risanemu filmu. Med prvimi naročniki njegovih animiranih filmov je bilo podjetje Viba film iz Ljubljane, za katero je na začetku šestdesetih let preteklega stoletja pripravil risanke *Puščica*, *Kurir Nejček* in *Zimska zgodba*. Med letoma 1967 in 1990 je ustvaril okrog 380 reklamnih spotov. Po letu 1990 je začel risati politične karikature. Izbori Mustrovih stripov in ilustracij so bili predstavljeni na več razstavah.

Kljub temu da je od objave prve epizode Zvitorepčevih prigod minilo že več kot šestdeset let, njegovi stripi in slikanice navdušujejo že tretjo generacijo bralcev, saj so bili večkrat ponatisnjeni. Danes 89-letni Miki Muster se je z likovnim opusom, v katerem izstopata prispevek k uveljavitvi stripa kot drugim likovnim disciplinam in zvrstem enakovrednega ustvarjalnega področja in delo na področju animiranega filma, uspel uvrstiti med najbolj prepoznavne osebnosti domače likovne kulture v najširšem pomenu besede.

(Ddr. Damir Globočnik)

Prešernovo nagrado 2015 za življenjsko delo je prejel pesnik **ANDREJ BRVAR**.

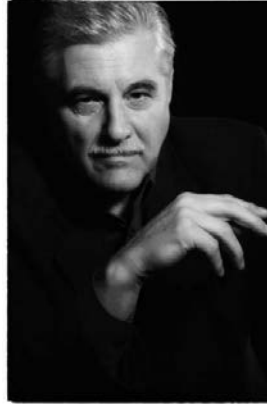

Foto: Tone Stojko

Utemeljitev:

»Presunjenost oziroma čudenje nad eksistenco sveta, človeka in samega sebe kot samosvoje, enkratne človeške identitete se mi vse jasneje kaže kot temeljno doživetje mojega življenja.«

Ker se to doživetje v poeziji Andreja Brvarja manifestira kot aktivno, fizično, kar se da konkretno zapopadanje čudeža »vsega živega«, je obveljalo, da je pesnik Andrej Brvar predvsem – vitalist.

Netipičnemu poetološkemu označevalcu so poznavalci dodajali prav tako neobičajne pridevke. V mladostnem delu opusa je bil Brvarjev vitalizem »robusten«. Ko pa se je užitek v osvojitvi zdajšnjega trenutka, ki kot totaliteta življenja v vsej nazornosti zaživi s pesniškim poimenovanjem, srečal z zavestjo o minljivosti, se je robustnost obrusila do krhkosti.

Temeljna občutja obdobja Brvarjevega ustvarjanja so si našla ustrezne oblike, aforistično poantirane enovrstičnice in reistične naštevanke so zamenjale razpoloženjske sličice, te pa vse daljše pripovedne enote, zgodbe ali celo pesnitve. Pomenljivo je, da je Andrej Brvar avtor prvega antološkega izbora slovenske pesmi v prozi, te hibridne, med poezijo in prozo, med liriko in epiko sprehajajoče se pesniške oblike. Brez dvoma je namreč med sodobniki največji mojster takšnega (s)prehajanja in je žanr zaznamoval tako močno, kot je ta zaznamoval njega.

V petinštiridesetih ustvarjalnih letih je podpisal deset pesniških zbirk. Bolj ko se v njih izpisuje zavedanje minljivosti, večji

so presledki med knjigami, toda tudi v obdobju eruptivnega pollaščenja sveta so bili končni pesniški katalogi vedno izbrano umerjeni. Pesnik se je zlagoma oddaljeval od začetnih idejnih premis, nikoli pa se mu ni bilo treba distancirati od njihove tehnopoetske izdelanosti.

Zato je Prešernova nagrada Andreju Brvarju (roj. 1945) res nagrada za celoten vrhunski pesniški opus, res nagrada za življenjsko delo.¹

(*Petra Vidal*)

1000 UND 1 BUCH 2014

Tema osrednjih prispevkov **prve številke** avstrijske revije *1000 in 1 knjiga* je tikanje. Nagovor nekoga s TI se dogaja tudi v literaturi v različnih oblikah. Christina Ulm v prispevku *Erzählen braucht ein Gegenüber* (Pripoved je nekomu namenjena) na izbranih primerih iz mladinske literature prikaže različne nivoje nagovarjanja s ti. Prvi nivo je, ko avtor ali pripovedovalec s ti nagovori bralca izven teksta. Tukaj je ti heterodiegetičen, ni del pripovedi. Bralec ni nujno nagovorjen s ti le s strani avktorialne pripovedne instance, ampak lahko tudi od fiktivne osebe, kot je npr. prvoosebni pripovedovalec. Na drugem nivoju lahko pripovedovalec, ki je sam oseba v dogajanju, naslovi svojo pripoved neki drugi osebi, ki je tudi v dogajanju. Tako je lahko ti namenjen interni osebi v tekstu.; ti je homodiegetičen, je del sveta v pripovedi. Na tretjem nivoju je najbolj dosledna uporaba ti v pripovedni ti perspektivi, kjer jaz sploh ne obstoja, saj na mesto jaz stopi ti. Ti perspektivo je v svojih knjigah uporabil npr. Zoran Drvenkar: *sorry* (2009), *DU* (2010) in *Cengiz&Locke* (2002).

Uwe-Michael Gutzschhahn v krajšem prispevku *Das leidige YOU* (Nadležen YOU) opiše, kako kot prevajalec iz angleškega jezika rešuje zadrego z besedo YOU (ki v angleščini velja za ti in za vi), ko v angleškem tekstu ni jasno opisan prehod iz vikanja v tikanje. Prevajalec mora dobro poznati kulturno ozadje in vedeti, koga mora kdo glede na status obvezno vikati.

O intermedialnosti v klasični knjigi, predvsem o spletnih klepetalnicah v mladinski literaturi, piše Daniela A. Frickel v prispevku *Hast du Lust auf einen Dia, Petersilchen?* (Si za en dia, Peteršiljček?). Novi mediji, ki so se utrdili v vsakdanu otrok in mladostnikov, so že nekaj časa prisotni tudi v mladinski literaturi. Za mladostnike je komunikacija v klepetalnici oblika ustvarjalnega, odprtega dialoga, ki jo poleg koncepta ustnega sporočanja označujejo uporaba mladostniškega izražanja, sociolekt, anglicizmi, pomanjkljiva slovnica, tipične retorične figure, kot emotikoni, aluzije, elipse, onomatopoiije, paratakse, kar je značilno za tako imenovani prostočasni slog. Za klepetavce je znano, da se tikajo. V knjigi bralec spremlja zgodbo, ki se odvija v realnem in v virtualnem svetu knjižnega junaka. Pri klepetanju lahko v nekaterih knjigah uživa v igri v igri, v nekaterih pa tudi spoznava pasti, v kate-re se lahko zaplete oseba z uporabo t. i. »chat komunikacije«.

Ludwig Maximilian Breuer v prispevku *Mehr als tausendundein Wort?* (Več kot tisoč in ena beseda?) opiše posebnosti dialoga v stripu, ki se razlikuje od dialoga v drugih medijih. Za strip velja, da kar ne more povedati s tekstom, pokaže s sliko. Tudi če ni besed, dialog vendarle poteka. Pri tako imenovanem pantomimičnem stripu poteka dialog z neverbalnimi sredstvi v sliki, kot so nari-

¹ V reviji *Otrok in knjiga* številka 70 (2007) je Darka Tancer-Kajnih objavila prispevek o Brvarjevih pesnitvah za otroke.